

સાંદીપનિ - વાલ્મીકી - વેદવ્યાસ - અત્રિ - વશિષ્ઠ - વિશ્વામિત્ર શાળા વિકાસ સંકુલ, મહેસાણા

તારીખ : ૧૨/૦૪/૨૦૨૪

વાર્ષિક પરીક્ષા - ૨૦૨૪

કુલ ગુણ : ૮૦

વાર : શુક્રવાર

દોરણ : ૧૧ વિષય : નામાનાં મૂળતત્વો

સમય : ૩ કલાક

સૂચના : (1) બધા જ વિભાગ તથા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. (2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નોના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
(3) પ્રશ્નપત્ર ધ્યાનથી વાંચી નિયત સમયમાં પૂર્ણ કરો. (4) પ્રશ્નપત્રમાં ક્યાંય પણ જવાબ કે નિશાની કરવી નહીં.

વિભાગ - A

- ★ નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) 8
- (1) હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદા કઈ છે ?
(A) નફાકારકતા જણાવે છે (B) આર્થિક સ્થિતિ જણાવે છે
(C) કરવેરા આયોજન (D) નાણાનું સ્થિર મૂલ્ય
  - (2) રૂ. 15,000 નું ભાડુ ચૂકવ્યું છે. આ કયા પ્રકારનો વ્યવહાર છે ?
(A) મિલકતનો રોકડ વ્યવહાર (B) સેવાનો બિનરોકડ વ્યવહાર
(C) સેવાનો રોકડ વ્યવહાર (D) દેવાનો રોકડ વ્યવહાર
  - (3) દેવાદાર-લેણદારનો સંબંધ કયો વ્યવહાર દર્શાવે છે ?
(A) રૂ. 10,000 નો માલ ખરીદ્યો (B) રૂ. 10,000 નો માલ 'બ' પાસેથી ખરીદ્યો
(C) રૂ. 10,000 નો માલ ચેકથી ખરીદ્યો (D) રૂ. 10,000 નો માલ આગથી બળી ગયો.
  - (4) વસ્તુઓ અને સેવાઓ કરના અમલનું વર્ષ ..... છે.
(A) 2016 (B) 2015 (C) 2014 (D) 2017
  - (5) ..... ના ખ્યાલ મુજબ દર વર્ષે સ્ટોક મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિ બદલવી ન જોઈએ.
(A) મહત્વતા (B) એકસૂત્રતા (C) પડતર (D) દ્વિઅસર
  - (6) ICAI દ્વારા ભારતમાં ASB ની સ્થાપના કયા વર્ષમાં કરવામાં આવી હતી ?
(A) 1977 (B) 1973 (C) 1974 (D) 1976
  - (7) એકનોંધી પદ્ધતિમાં શરૂઆતની મૂડી શોધવા કયું પત્રક બતાવવામાં આવે છે ?
(A) વેપારખાતું (B) સ્થિતિદર્શક પત્રક (C) નફા-નુકસાન પત્રક (D) સ્ટોકનું પત્રક
  - (8) બજારમાં મળતા તૈયાર હિસાબી સોફ્ટવેરમાં કયું સોફ્ટવેર વધુ પ્રચલિત છે ?
(A) Busy (B) TataEx (C) Profit (D) Tally

વિભાગ - B

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરો એક વાક્યમાં લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) 7
- (9) દ્વિનોંધી નામા (હિસાબી) પદ્ધતિ એટલે શું ?
  - (10) રોકડ વ્યવહાર એટલે શું ?
  - (11) માલની ઉધાર ખરીદી થાય ત્યારે તેની હિસાબી (સમીકરણ) અસર જણાવો
  - (12) કયા ખ્યાલના આધારે કામમી મિલકતો પર ઘસારો ગણવામાં આવે છે ?
  - (13) શા માટે ASB ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી ?
  - (14) મૂડીની સરખામણીની રીતમાં કઈ મૂડીની સરખામણી કરવામાં આવે છે ? (એક નોંધી હિસાબી પદ્ધતિમાં)
  - (15) CPU નું પૂરું નામ લખો.

વિભાગ - C

- ★ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં લખો. (પ્રત્યેકના 3 ગુણ) 27
- (16) નીચેના વ્યવહારો પરથી પરેશના ચોપડે આમનોંધ લખો.
(1) રૂ. 20,000 રોકડ લાવી ધંધો શરૂ કર્યો.
(2) રૂ. 10,000 નો માલ રાજ પાસેથી શાખ પર ખરીદ્યો.
(3) મજૂરીના 2,000 ચેકથી ચૂકવ્યા.
  - (17) નીચેના વ્યવહારો પરથી નયનના ચોપડે આમનોંધ લખો.
માર્ચ 2023 1 રૂ. 50,000 રોકડા, રૂ. 10,000 નો માલ સ્ટોક લાવી ધંધો શરૂ કર્યો.

3 SBI બેંકનાં રૂ. 10,000 રોકડ ભરી ખાતું ખોલાવ્યું.

7 વિનોદ પાસેથી પાલખાધ પરતના રૂ. 500 રોકડા મળ્યા.

(18) નીચે આપેલા વ્યવહારો પરથી છાયાના ચોપડામાં ખરીદ નોંધ તૈયાર કરો.

જૂન 2020 1 રૂ. 50,000 નો માલ સુનિતા પાસેથી એક માસની શાખ પર ખરીદ્યો. બિલ નં. 101

5 રૂ. 80,000 નો માલ કાયા પાસેથી 10% વેપારી વટાવે ખરીદ્યો. બિલ નં. 102

7 રૂ. 15,000 નો માલ વનિતા પાસેથી રોકડેથી ખરીદ્યો.

(19) નીચેના વ્યવહારોની શ્રી એકતાના ચોપડે ખાસ આમનોંધ લખો.

1. વિજય પાસેથી મળેલ રૂ. 1000 ની નોંધ અજય ખાતે કરેલ છે.

2. મનોજના અગાઉ માંડી વાળેલ ઘાલખાધના રૂ. 2000 પરત મળેલ છે, જે મનોજ ખાતે જમા કરેલ છે

3. રૂ. 5,000 નો માલ અકસ્માતથી નાશ પામ્યો, જે પેટે વીમા કંપનીએ રૂ. 4,000 નો દાવો મંજૂર કર્યો.

(20) નીચેના વ્યવહારો પરથી આમનોંધ લખી શ્રી કિરિટભાઈની ખાતાવહીમાં ખતવણી કરો.

1. રૂ. 20,000 રોકડા અને રૂ. 30,000 નું ફર્નિચર ધંધામાં લાવ્યા.

3. રૂ. 5,000 મજૂરી રોકડ ચુકવી.

(21) નીચેની બાકીઓ પરથી શ્રી મિતુલનું તા. 31-3-23 નું કાચું સરવૈયું તૈયાર કરો.

મૂડી ખાતું રૂ. 50,000 લેણદારો રૂ. 35,000

દેવાદારો રૂ. 40,000 રોકડ રૂ. 25,000

મળેલ કમિશન રૂ. 15,000 ફર્નિચર રૂ. 35,000

(22) તફાવત સ્પષ્ટ કરો : (ત્રણ મુદ્દાઓ)

સામાન્ય અનામત અને જોગવાઈઓ.

(23) હેતાંશે રૂ. 80,000 નો માલ ત્રણ માસની શાખ પર હિરેને તા. 1-6-2023 ના રોજ વેચ્યો. તા. 2-6-2023 ના રોજ હેતાંશે હિરેન પર જરૂરી રકમની ત્રણ માસની મુદતની હૂંડી લખી, જે હિરેને સ્વીકારી પરત કરી. પાકતી તારીખે હિરેને હૂંડીના નાણાં ચુકવી આપ્યા. બંને પક્ષકારોના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો. (બા.જે.જરૂરી નથી)

અથવા

(23) તફાવત લખો : હૂંડી અને વચનચિટ્ટી (ત્રણ મુદ્દાઓ)

(24) પારિભાષિક શબ્દો સમજાવો.

(1) શ્રી શાહ ખાતુ

(2) શ્રી ઉબળેક ખાતું

(3) મિતિ

વિભાગ - D

* નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો. (પ્રત્યેકના 4 ગુણ)

8

(25) શ્રી રાજેશભાઈના માર્ચ 2023 ના નીચેના વ્યવહારો પરથી સાદો રોકડમેળ તૈયાર કરો.

માર્ચ 2023 1 હાથ પર રોકડ સિલક રૂ. 5000

3. ગીતાને રૂ. 3000 નો માલ રોકડેથી વેચ્યો.

5. અમીત પાસેથી રૂ. 2000 નો માલ રોકડેથી ખરીદ્યો.

7. ધંધામાં વધુ નાણાંની જરૂર હોવાથી રૂ. 5000 રોકડા ધંધામાં લાવ્યા.

9. 800 વીમા પ્રીમિયમના ચુકવ્યા.

10. ગણેશ ફર્નિચર માર્ટમાંથી રૂ. 4000 નું ફર્નિચર રોકડેથી ખરીદ્યું

12. કમિશન પેટે રૂ. 1500 મળ્યા અને દલાલીના રૂ. 1200 ચુકવ્યા.

(26) શ્રી જનકભાઈના તા. 31-3-2023 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરતાં પહેલાં શોધવામાં આવેલ નીચેની ભૂલો સુધારવા ભુલ સુધારણા નોંધ તૈયાર કરો.

1. રોકડ વેચાણ રૂ. 2000 ની નોંધ કરવાની રહી ગઈ છે.

2. ધંત્રની ખરીદી રૂ. 20,000 ખરીદ ખાતે ઉધારેલ છે.

3. પાયલને કરેલ વેચાણ રૂ. 8,000 ભૂલથી ખરીદનોંધમાં નોંધેલ છે.
4. રેખાએ સ્વીકારેલી આપણી રૂ. 1900 ની લેણીહુડીની ચોપડામાં નોંધ રૂ. 1,000 થી થઈ છે.

વિભાગ - E

18

★ નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર લખો. (પ્રત્યેકના 6 ગુણ)

- (27) તા. 31-3-2023 ના રોજ શ્રી કનુભાઈનો રોકડમેળ રૂ. 5000 ની બેંક સિલક દર્શાવે છે. નીચેની માહિતી પરથી તેમનો બેંક સિલકમેળ તૈયાર કરો.
1. તા. 29-3-2023 ના રોજ રૂ. 8,000 ના ચેક બેંકમાં ભરેલ પરંતુ તા. 31-3-2023 સુધી આ ચેક બેંકે પાસબુકમાં જમા કરેલ નથી.
  2. રૂ. 6,000 નો ચેક તા. 30-3-2023 ના રોજ બેંકમાં વસુલાત માટે મોકલેલ જે તા. 31-3-2023 સુધી બેંકે વસુલ કરેલ નથી.
  3. રૂ. 3,000 નું વીજળીબીલ ચુકવવા માટે તા. 28-3-2023 ના રોજ ચેક આપેલ જે તા. 31-3-2023 સુધી બેંકે પાસબુકમાં ઉધારેલ નથી
  4. રૂ. 2,000 નો ચેક તા. 27-3-2023 ના રોજ લખીને લેણદારને આપેલ પરંતુ તા. 31-3-2023 સુધી આ ચેક બેંકમાં રજૂ થયેલ નથી
  5. બેંકે પાસબુકમાં વ્યાજના રૂ. 80 જમા કરેલ છે, જે રોકડમેળમાં ઉધારેલ નથી.
- (28) મહેતા લિમિટેડે તા. 1-4-2020 ના રોજ એક યંત્ર રૂ. 2,75,000 માં ખરીદ્યું. આ યંત્રને ગોઠવવાનો ખર્ચ રૂ. 15,000 અને કારખાના સુધી લાવવાનો ખર્ચ રૂ. 10,000 થયો. કંપની દર વર્ષે 8% લેખે સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણે છે. તા. 31-3-2023 ના રોજ આ યંત્ર તેની ચોપડે કિંમતના 20% નુકસાનથી વેચી દેવામાં આવ્યું. ત્રણેય વર્ષનું યંત્ર ખાતું તૈયાર કરો.
- (29) સુરતિ કલબની નીચની માહિતી પરથી તા. 31-3-2023 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું ઉપજ-ખર્ચ ખાતું તૈયાર કરો.

વિગત	રકમ (રૂ.)
લવાજમ (2021-22 ના વર્ષના રૂ. 30,000 સહિત)	3,00,000
વર્ષના અંતે બાકી લવાજમ	20,000
દાન (મહેસુલી)	30,000
ફર્નિચરની ખરીદી	70,000
વર્તમાનપત્રોનું લવાજમ	15,000
જૂના ફર્નિચરનું વેચાણ (ચોપડે કિંમત રૂ. 5000)	2,000
ચુકવેલ ભાડું	28,000
બેંક ખર્ચ	1,000
સ્ટેશનરી અને છપામણી (ગયા વર્ષનું એક બિલ રૂ. 5000 સહિત)	20,000
પ્રવેશ ફી (50 ટકા મૂડીકૃત)	20,000
સેક્રેટરીના માનદ વેતન (ગયા વર્ષના રૂ. 4000 સહિત)	48,000
માનદ વેતન ચુકવવાનું બાકી	4,000
પોસ્ટ અને ટેલિફોન	10,000
પરચુરણ ખર્ચ	10,000
સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમની આવક	80,000
સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમના ખર્ચ	60,000
ફર્નિચર પર માંડી વાળેલ ઘસારો	5,000
રોકાણોની ખરીદી	1,00,000
રોકાણો પર વ્યાજ	7,000

★ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો.

(30) નિલેશ ટ્રેડર્સના નીચે આપેલા તા. 31-3-2023 ના રોજના કાચા સરવેયા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

નિલેશ ટ્રેડર્સનું તા. 31-3-2023 ના રોજનું કાચું સરવેયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર બાકી (₹)	જમા બાકી (₹)
ઉપાડ અને મૂડી	26,400	3,30,000
ખરીદી અને વેચાણ	3,24,900	8,80,000
માલ પરત	88,000	22,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ફાળો	11,000	1,10,000
પ્રોવિડન્ટ ફંડના રોકાણો અને તેનું વ્યાજ	1,10,000	8,800
દેવાદારો - લેણદારો	2,20,000	1,65,000
વટાવ	50,600	15,400
ધાલખાધ અને ધાલખાધ અનામત	33,000	49,500
હુંડીઓ	16,500	27,500
માલનો સ્ટોક (1-4-22)	88,000	
ડેમરેજ	3,300	
કસ્ટમ ડ્યુટી	21,000	
વેપાર ખર્ચા	1,00,000	
રોકડ સિલક	10,000	
બેંક સિલક	35,100	
કાયમી મિલકતો (પડતર કિંમત 6,00,000)	4,80,000	
જાહેરાત ખર્ચ	10,000	
અન્ય આવકો	-	19,600
	16,27,800	16,27,800

હવાલાઓ :-

- તા. 31-3-23 ના રોજ રૂ. 2,02,000 નો સ્ટોક છે. જેમાંથી રૂ. 2,000 નો જાહેરાત સામગ્રીનો સ્ટોક છે. માલના સ્ટોક પૈકી 40% માલની બજારકિંમત 20% વધુ છે. 30% માલની બજારકિંમત 20% ઓછી છે, જ્યારે બાકીના માલમાં રૂ. 5000 નો રિપેરીંગ ખર્ચ જરૂરી છે.
- જાહેરાતમાં આપેલ માલ રૂ. 7,500
- રૂ. 10,000 નું ઉધારવેણ્યા ભૂલથી ઉધાર ખરીદી તરીકે નોંધેલ છે.
- દેવાદારોમાંથી રૂ. 30,000 ધાલખાધ તરીકે માંડી વાળવાના છે. અને 10% ધાલખાધ અનામત રાખવાની છે.
- મૂડી પર 10% વ્યાજ આપવાનું છે અને ઉપાડ પર 6% લેખે વ્યાજ વસૂલ કરો.
- કાયમી મિલકતો પર 10% લેખે સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણો.

